

E-post: Bivdu@bivdu.no.
Org.nr. 992 876 875
Kontaktperson:
Inge Arne Eriksen, tel. 915 20 202 inge@bivdu.no

Besøk- og kontoradresse:
Kunnskapsparken, Markedsgt. 3, 9510 ALTA
Postadresse: Rødsvingelveien 35, 9516 Alta
Bankkonto: 4930 13 53625

HØRINGSUTTALELSE FRA BIVDU

Til: Fiskeridirektoratet

Høring – Fiskeritillatelse, kvotetak og fordeling av strukturgevinst.

Høringsfrist: 26. juni 2026

1. Innledning

Bivdu viser til Fiskeridirektoratets høring om fiskeritillatelse, kvotetak og fordeling av strukturgevinst.

Bivdu er en sjøsamisk organisasjon som arbeider for å ivareta sjøsamiske fiskeres, lokalsamfunns og rettighetshaveres interesser. Organisasjonen arbeider for å sikre at fiskeressursene fortsatt bidrar til bosetting, sysselsetting, kulturutøvelse og verdiskaping i sjøsamiske områder.

Fiskeressursene er en grunnleggende del av det materielle grunnlaget for sjøsamisk kultur. Tilgang til fiske i egne fjorder og nærliggende kystområder har gjennom generasjoner vært avgjørende for sjøsamisk bosetting, næringsutøvelse, språk og kultur.

Forslagene i denne høringen kan derfor ikke vurderes som rent fiskeritekniske spørsmål. De berører direkte grunnlaget for sjøsamisk kultur og må vurderes i lys av statens forpliktelser etter Grunnloven § 108, Sameloven, internasjonale urfolksrettigheter og menneskerettighetene.

2. Manglende konsultasjoner

Bivdu vil uttrykke sterk bekymring over at Fiskeridirektoratet ikke har gjennomført konsultasjoner med Bivdu i forbindelse med utarbeidelsen av forslagene som nå sendes på høring.

Etter Sameloven kapittel 4 har statlige myndigheter plikt til å konsultere samiske interesser i saker som kan få direkte betydning for samiske interesser. Konsultasjonsplikten gjelder alle statlige myndigheter, og formålet er å oppnå enighet gjennom reelle konsultasjoner før beslutninger treffes.

Forslagene i denne høringen gjelder forvaltning av fiskeressurser, adgang til fiskeriene, kvotefordeling og strukturordninger. Dette er forhold som direkte påvirker det materielle grunnlaget for sjøsamisk kulturutøvelse og næringsvirksomhet.

Bivdu kan ikke se at organisasjoner som representerer sjøsamiske fiskere er blitt konsultert før forslagene ble sendt på høring. Etter Bivdus vurdering er dette vanskelig å forene med konsultasjonsreglene i Sameloven kapittel 4.

Bivdu viser videre til Norges folkerettslige forpliktelser etter ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 6, som pålegger myndighetene å konsultere urfolk gjennom deres representative institusjoner i saker som berører dem direkte.

Videre viser Bivdu til FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27, som beskytter minoriteters og urfolks rett til å utøve sin kultur. For sjøsamene er tilgangen til fiskeressursene en sentral del av kulturgrunnlaget.

Bivdu forventer at Nærings- og fiskeridepartementet gjennomfører konsultasjoner med berørte sjøsamiske organisasjoner – også Bivdu - før saken sluttbehandles.

3. Sjøsamiske rettigheter og tidligere offentlige utredninger

Bivdu vil understreke at staten gjennom flere offentlige utredninger selv har anerkjent sammenhengen mellom sjøsamisk kultur og tilgang til marine ressurser.

Samerettsutvalget fastslo at staten har et ansvar for å sikre det materielle grunnlaget for samisk kultur. Utvalget understreket at naturressurser og tradisjonell næringsutøvelse er avgjørende for samisk kulturutøvelse.

Kystfiskeutvalget for Finnmark konkluderte i NOU 2008:5 «Retten til fiske i havet utenfor Finnmark» med at befolkningen i Finnmarks fjord- og kystområder, herunder den sjøsamiske befolkningen, har historisk funderte rettigheter (dvs. alders tids bruk og sedvane) sjøsamiske befolkningen i fjordene i Finnmark og den nære kysten utenfor.

Utvalget la til grunn at fiskeriene representerer en grunnleggende forutsetning for opprettholdelsen av sjøsamisk kultur og bosetting.

Selv om ikke alle forslagene fra Kystfiskeutvalget ble fulgt opp, er de prinsipielle vurderingene fortsatt relevante. Staten har gjennom opprettelsen av blant annet Fjordfiskeremnda og lovfesting av fiske for fartøy under 11 meter i sjøsamiske områder erkjent behovet for særskilte reguleringsmekanismer som spesielt ivaretar interessene til fjordfiskere og de sjøsamiske lokalsamfunnene.

Både opprettelse av Fjordfiskeremnda og lovfesting av retten til fiske for mindre båter (Jf. Deltakerloven § 21, siste ledd) ble etablert nettopp fordi ordinær fiskeriforvaltning ikke har vært tilstrekkelig for å ivareta de særlige hensynene som gjør seg gjeldende i sjøsamiske områder.

Bivdu mener derfor at forslagene i denne høringen må vurderes opp mot disse tidligere erkjennelsene og statens plikt etter Grunnloven § 108 og internasjonale konvensjoner, til å sikre grunnlaget for samisk kultur.

4. Overordnede prinsipper

Bivdu legger følgende prinsipper til grunn:

- Fiskeressursene er fellesskapets ressurser basert på kollektive rettigheter.
- Fiskeriforvaltningen skal bidra til levende kyst- og fjordsamfunn.
- Sjøsamisk fiske er en del av det materielle grunnlaget for samisk kultur.
- Fiskeressursene i sjøsamiske områder må i størst mulig grad komme lokale samfunn til gode.
- Videre konsentrasjon av fiskerettigheter må begrenses. De rettighetene som er tatt fra enkeltområdene må tilbakeføres der de er kommet fra.

- Rekruttering til fiskeryrket må styrkes.
- Strukturkvoter må tilbakeføres til de grupper og geografiske områder der de opprinnelig kom fra.
- Strukturgevinster må fordeles på en måte som kommer hele flåtegruppen til gode.

5. Fiskeritillatelser

Bivdu er prinsipielt uenig i dagens konsesjoner og deltakeradganger som ikke hensyntar sjøsamisk fiske, men Bivdu ser hensikten og behovet i et nytt og mer effektivt og oversiktlig system for fiskeritillatelser.

Imidlertid må forenklingen av regelverket ikke føre til økt privatisering av fellesskapets ressurser eller styrke oppfatningen av at kvoter representerer private eiendomsrettigheter.

6. Kvote tak

Bivdu er skeptisk til endringer som kan føre til økt konsentrasjon av fiskerettigheter.

Utviklingen de siste tiårene har allerede medført en betydelig sentralisering av kvoter og fartøy.

Ytterligere oppmykning av kvotetakene vil kunne svekke rekrutteringen, redusere antall aktive fiskere og føre til mindre aktivitet i sjøsamiske lokalsamfunn.

Bivdu mener derfor at kvotetakene i hovedsak bør videreføres.

7. Strukturering og strukturgevinst

Bivdu mener at strukturgevinst tilbakeføres til den opprinnelige fartøygruppen når strukturkvoter utløper.

Dette er i samsvar med de forutsetningene som lå til grunn da strukturordningene ble etablert.

Strukturgevinst må forstås som en ressurs som tilhører fellesskapet og som skal komme hele flåtegruppen til gode.

8. Fordelingsmodell

Bivdu støtter den modellen som er valgt av Stortinget og som innebærer full effekt på grunnkvoter og halv effekt på gjenværende strukturkvoter.

Dette bidrar til en rimelig balanse mellom hensynet til fartøy som har investert i strukturordninger og hensynet til resten av flåten.

9. Eierkonsentrasjon

Bivdu støtter at strukturgevinst som fordeles gjennom regelverket ikke skal medføre at fartøyeiere automatisk kommer i konflikt med kvotetak eller konsentrasjonsgrenser.

Dette må imidlertid ikke brukes som begrunnelse for å åpne for økt eierkonsentrasjon i framtiden.

10. Avsluttende merknader

Bivdu mener at de største utfordringene i norsk fiskeriforvaltning ikke handler om tekniske kvotefaktorer, men om hvordan ressursene skal fordeles og bidra til levende lokalsamfunn og fortsatt sjøsamisk næringsutøvelse.

Fiskeripolitikken må utformes slik at framtidige generasjoner av sjøsamiske fiskere fortsatt har reell adgang til å drive et fiske i sine tradisjonelle områder som gjør det mulig å leve av og gjennom dette sikre og videreutvikle sjøsamisk bosetting, noe som dessverre forvaltningen ikke gir rom for i dagens fiskeriforvaltning.

Bivdu forventer at Nærings- og fiskeridepartementet før den videre behandlingen av saken gjennomfører konsultasjoner med berørte sjøsamiske organisasjoner – også Bivdu - i samsvar med Sameloven kapittel 4.

Manglende konsultasjoner svekker legitimiteten til prosessen og gjør det svært vanskelig å anse at statens konsultasjonsforpliktelser overfor samene er tilstrekkelig ivaretatt.

11. Konklusjon

Bivdu støtter tilbakeføring av strukturgevinst til de opprinnelige fartøygruppene og etableringen av et mer oversiktlig system for fiskeritillatelser.

Samtidig advarer Bivdu mot tiltak som kan bidra til ytterligere konsentrasjon av fiskerettigheter.

Fiskeressursene må forvaltes på en måte som sikrer bosetting, sysselsetting og sjøsamisk kulturutøvelse i kyst- og fjordområdene.

Statens forpliktelser etter Grunnloven § 108, Sameloven, ILO-konvensjon nr. 169 og SP artikkel 27 må tillegges avgjørende vekt i den videre behandlingen av saken.

Vennlig hilsen

Inge Arne Eriksen
Styreleder i Bivdu